

Dracht aan de gracht

Toeristen hoeven niet meer in de bus naar Volendam en Marken om klederdrachten te bewonderen. Een slimme ondernemer opende in Amsterdam een streekdrachtmuseum. Want dat was er gek genoeg nog niet. Ook leuk voor Nederlanders, trouwens.

TEKST ELS DE BAAN

Op een toplocatie aan de Amsterdamse Herengracht is in zeven kamers een behapbaar overzicht te zien van de meest in het oog springende Nederlandse streekdrachten. Op een vlotte manier krijgt de bezoeker een indruk van hoe men er vroeger bijliep in Volendam, Marken, Hindeloopen, Bunschoten-Spalkenburg, Staphorst en Zeeland. Een gouden greep? In ieder geval een opzet waarvan je denkt: waarom is niemand daar eerder op gekomen?

Kostuumkenners waren in elk geval zeer verrast toen eind juni 'vanuit het niets' Het Klederdrachtmuseum de deuren opende – in toeristentaal: 'Dutch Costume Museum'.

Maar oprichtster en directeur Jolanda van den Berg liep al enkele jaren rond met het tamelijk ambitieuze plan om meerdere Nederlandse streekdrachten onder een dak te presenteren. "Ik werk als projectmanager strategie en innovatie bij het VU Medisch Centrum. Een kostuum- of museale achtergrond heb ik niet. Maar ik had altijd al belangstelling voor stoffen en folklore, en op vakantie bezoek ik stevast de streekmusea." De mooie dingen die ze daar zag, hebben we in Nederland ook, ontdekte ze. "Klederdrachten hebben een onwaarschijnlijke rijke schakering aan kleuren, dessins en technieken, met al die verfijnde plooitjes en vouwtjes. Ik kan daar naar blijven kij-

Halsdoekje naar links gedragen? Dan is haar hart bezet

ken." Ze miste een plek waar meerdere klederdrachten tegelijk worden getoond. Plaatselijke oudheidkamers en musea focussen louter op objecten die specifiek bij hun gebied horen. Alleen in het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem worden alle Hollandse streekdrachten nauwkeurig geconserveerd en bestudeerd, maar daar is helaas geen permanente opstelling van dit fraaie erfgoed.

Van de Berg is niet over één nacht ijs gegaan. Ze deed eerst een gedegen marktanalyse en bracht dagjesbezoekers, congresgangers en seizoensinvloeden in kaart. Via crowdfunding en een startlening wist ze een beginkapitaal te vergaren en ondertussen had ze uitgezocht waar ze de benodigde kledingstukken nog kon kopen. In *no time* verwierf ze uit alle hoeken van Nederland de benodigde streekdrachtonderdelen. "Ik wil bewijzen dat het mogelijk is een museum te laten draaien zonder een hele rij mensen in dienst te hebben en van subsidies afhankelijk te zijn. Ik heb veel hulp gehad van de experts uit de verschillende streken. Zij hebben alle poppen aangekleed zodat het allemaal precies zit zoals het hoort."

Stoffen uit de hele wereld in streekdracht

Het zal niet lang meer duren of klederdrachten zullen voorgoed uit ons straatbeeld zijn verdwenen. Nog maar enkele generaties terug verwerkte vrijwel elk dorp en gezindte z'n eigen subtiële beeldtaal en kleursymboliek in kleding. De met veel liefde en aandacht gemaakte kleurige rijglijfjes, de zorgvuldig gestreken schorten, de rijk geborduurde kraplappen, en de kanten- en gehaakte mutsen zijn per streek verschillend, maar er zijn ook overeenkomsten. Zo is aan alle drachten af te lezen in welke fase van de rouw iemand is, of je van katholieke of protestantse huize komt en gehuwd of huwbaar bent. In het Klederdrachtmuseum komen we via de audiotour te weten dat het haken van een Spakenburgs mutsje honderd werkuren kost. En een getrouwe vrouw uit Hindeloopen was vroeger te herkennen aan haar halsdoekje. Met de knoop naar links gedragen? Dan is haar hart bezet. En als er in Volendam voor het jakkengoed een nieuw motief opdook, bepaalden de naaisters of het voor verwerking geschikt was. Door er kleine plooitjes van te vouwen en die vast te zetten ontstond een nieuw dessin. Wat ook opvalt, nu de streekdrachten op een klein oppervlak bij elkaar staan, is dat de verwerkte stoffdessins zo 'wereldwijd' zijn. Veel van de voor de Nederlandse streekdrachten gebruikte stoffen vinden hun oorsprong in India of een ander ver gebied, zoals Sitsen, Madrasruitjes en fraai ingeweven motieven in zijde.

De meeste items zijn echt, maar de sieraden zijn hoofdzakelijk replica's. Die zijn eenvoudigweg onbetaalbaar en te diefstalgevoelig. "Er kwam laatst een mevrouw die zei dat ze sieradentaxateur was. Zij was ervan overtuigd dat alles echt was. Ze is zelfs over de afscheiding gestapt om de sieraden van dichtbij te bekijken, maar zag niet dat het replica's waren. Dat vond ik erg grappig, en ook wel een compliment." De kamers ogen absoluut niet oubollig. Elke ruimte richt zich op één dracht, aangevuld met losse items zoals mutsen, accessoires en een enkel meubelstuk. Op de in frisse kleuren geschilderde wanden laten grote foto's van Jimmy Nelson de draagsters en dragers van vandaag zien. Ze poseren losjes en hebben er duidelijk lol in. Binnenkort is het mogelijk om je in de kelder in Volendammer klederdracht te laten vereeuwigen. Voor die souvenirfoto hoeft de toerist de stad dus niet meer uit.

Het Klederdrachtmuseum, Herengracht 427, Amsterdam. Dagelijks 10-18 uur. Door de steile trappen is het museum niet goed toegankelijk voor mensen met lichamelijke beperkingen. www.hetklederdrachtmuseum.nl

Meer mode in Amsterdam:

Iets verderop aan de Herengracht 573 zit **Tassenmuseum Hendrikje**. Naast de vaste opstelling met historische items, een tas van Margaret Thatcher en de Versace-tas van Madonna loopt tot 18 september een expositie over kralentassen. Vanaf 8 oktober staan koninklijke tassen centraal. Met tassen van Queen Elisabeth, keizerin Sisi, prinses Grace (Kelly) en natuurlijk van ons eigen koningshuis.

De winkel **X-Bank**, Spuistraat 172, heeft maar liefst 700 m2 tjokvol Nederlandse mode, kunst en design. Het scala is breed, van de rauwe randjes van Avelon, via de tweede lijn van Claes Iversen tot wilde items van Bas Kosters.

Verder shoppen bij Nederlandse labels kan bijvoorbeeld in de Utrechtsestraat bij schoenenwinkel **Fred de la Bretoniere en Zwartjes** (sinds 1883), tassenwinkel Smaak, ingetogen kleding bij **Vanilia** en kleurrijke items bij **Lien & Giel**.